

**UCHWAŁA NR LIII/436/2022
RADY MIEJSKIEJ W NOWEJ DĘBIE**

z dnia 27 kwietnia 2022 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 - 2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559^[1]) w związku z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447) **Rada Miejska w Nowej Dębie uchwala, co następuje:**

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Dęba na lata 2022 - 2024, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały zleca się Burmistrzowi Miasta i Gminy Nowa Dęba.

§ 3. Nadzór nad wykonaniem uchwały sprawuje Komisja Sportu, Zdrowia, Spraw Statutowych i Społecznych Rady Miejskiej.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Damian Diektiarenko

^[1] Zmiana tekstu jednolitego wymienionej ustawy została ogłoszona w Dz. U. z 2022 r. poz. 583

Załącznik do uchwały Nr LIII/436/2022
Rady Miejskiej w Nowej Dębie
z dnia 27 kwietnia 2022 r.

***„ Gminny Program Wspierania Rodziny
na lata 2022 – 2024 ”***

Nowa Dęba, kwiecień 2022 r.

--- SPIS TREŚCI ---

WPROWADZENIE	3
I. DIAGNOZA SPOŁECZNO – DEMOGRAFICZNA Z ANALIZĄ SWOT	6
I.I. PROBLEM BEZROBOCIA	8
I.II. PRZYCZYNY KORZYSTANIA ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ	8
I. III. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH	10
II. PODSTAWY PRAWNE WARUNKUJĄCE PODJĘCIE DZIAŁAŃ W RAMACH REALIZACJI PROGRAMU	12
II.I. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU	13
II.II. ODBIORCY PROGRAMU	16
II.III. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU	16
III. PROGNOZOWANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU	17
IV. MONITORING, EWALUACJA I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	17

WPROWADZENIE

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 jest swoistą kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w Nowej Dębie w latach ubiegłych, począwszy od roku 2013 i stanowi odpowiedź na zdiagnozowane, aktualne potrzeby mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Dęba.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu, jest kontynuacja i pogłębianie działań w kierunku rozwijania spójnego systemu wsparcia dla nowodębskich rodzin, w tym dotarcie z optymalnie najwcześniejszą, kompleksową pomocą do rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, borykających się z długotrwałą chorobą, niepełnosprawnością i innymi czynnikami determinującymi zagrożenie wykluczeniem społecznym. Wsparcie otrzymają również rodziny, którym ograniczono władzę rodzicielską przez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, w celu przywrócenia tym rodzinom zdolności do właściwego pełnienia w/w funkcji.

Program stwarza możliwości do rozwoju lokalnej polityki prorodzinnej, uzupełnia strategię rozwiązywania problemów społecznych, koresponduje z programami profilaktycznymi z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. Praca z rodziną będzie miała charakter interwencyjny, reintegracyjny, jak i profilaktyczny. Pomoc oprócz doraźnego zabezpieczenia materialnego, będzie również obejmowała działania mające na celu wskazanie sposobów wyjścia z sytuacji kryzysowej. Mówiąc o sytuacjach kryzysowych mamy na myśli przemoc występującą w rodzinach, problemy alkoholowe, niezaradność życiową i wszelkie inne patologiczne zachowania.

Realizacja programu - a zatem działania z rodziną i na rzecz rodziny, muszą odbywać się przy aktywnym udziale rodziny wykorzystując jej własne zasoby, jak i źródła wsparcia zewnętrznego.

Wiodącym aktem, w oparciu o który tworzy się niniejszy program, jest *ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*.

Ustawodawca określił zakres przedmiotowy wsparcia, jakiego należy udzielić rodzinie, doświadczającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Mówi o tym art. 8 w/w ustawy cyt.:

„1. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

2. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- 1) pracy z rodziną;
- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka”.

Formy pracy, jakie mogą być prowadzone w stosunku do rodziny doświadczającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych ujęte zostały w art. 10 ust. 3 przedmiotowej ustawy:

”3. Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

- 1) konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- 2) terapii i mediacji;
- 3) usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- 4) pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- 5) organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi.

4. Praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną”.

Gminny Program na lata 2022 – 2024 w dalszym ciągu uwzględnił będzie interdyscyplinarną pomoc rodzinom, tj. współpracę wszelkich lokalnych służb społecznych oraz innych podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, mającą na celu szeroko rozumianą poprawę sytuacji dziecka i rodziny, również w sytuacji gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych.

W myśl art. 176 w gestii samorządu gminy należy w szczególności realizacja następujących zadań:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Pilotażowy Program Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Nowa Dęba opracowano na lata 2013-2015. Program przyjęty został Uchwałą Nr XXXI/279/2013 Rady Miejskiej w Nowej Dębie z dnia 17 kwietnia 2013 r. i był odpowiedzią na zdiagnozowane lokalne problemy społeczne nowodębskich rodzin. Dane uzyskane z realizacji 3-letniego programu, pozwoliły zgromadzić doświadczenia i dobre praktyki dając podwaliny programom kolejnym (na lata 2016 – 2018 przyjęty Uchwałą Nr XXVII/243/2016 Rady Miejskiej w Nowej Dębie z dnia 30 listopada 2016 r., na lata 2019 – 2021 przyjęty Uchwałą Nr VI/57/2019 Rady Miejskiej w Nowej Dębie z dnia 27 marca 2019 r.)

Osiągnięto większość zakładanych celów, co zostało szczegółowo przedstawione w końcowych raportach z realizacji programów na lata: 2013 – 2015, 2016 – 2018, 2019 - 2021.

Z uwagi na pojawienie się pandemii COVID – 19, realizatorzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny w latach ubiegłych stanęli przed zadaniem dostosowania form świadczonych usług do wytycznych i obostrzeń rządowych i lokalnych, w celu zminimalizowania ryzyka zakażenia koronawirusem i rozprzestrzeniania pandemii, oraz zapewnienia ciągłości i jakości usług na rzecz dziecka i rodziny. Sytuacja z jednej strony częściowo wymogła na realizatorach zawieszenie bądź odroczenie w czasie części zaplanowanych działań, z drugiej strony spowodowała kreatywne poszukiwanie rozwiązań – wykorzystując nowe metody i techniki (pracę zdalną, media, działania online, wyznaczenie punktów obsługi klienta). Takie nieprzewidywalne zdarzenia wskazują na potrzebę otwartego charakteru programu w celu bieżącego korygowania działań.

W celu zapewnienia wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w opiece i wychowaniu dziecka Gmina podjęła starania o **utworzenie Placówki Wsparcia Dziennego (PWD)**.

Przepisy dotyczące tworzenia i działania PWD regulują zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – rozdział III Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, art.18.1 – 28a. Po ówczesnym rozeznaniu potrzeb, Gmina Nowa Dęba – MGOPS Nowa Dęba, złożyła wnioski o dofinansowanie realizacji projektu pn. „Organizacja czasu wolnego interesariuszy rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba poprzez utworzenie świetlicy”. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa : VIII Integracja społeczna, Działanie 8.4 : Poprawa dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, Beneficjent: Gmina Nowa Dęba /Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Dębie Jednostka Realizująca Projekt: Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Dębie. Okres realizacji projektu: 01.09.2021-31.03.2023. Całkowita wartość projektu: 262 228,03 zł, wkład własny Beneficjenta: 18 382,19 zł, łączna kwota dofinansowania 243 845,84 zł, w tym: środki europejskie: 222 893,82 zł, dotacja celowa : 20 952,02 zł

W ramach projektu powstała w Nowej Dębie nowa placówka wsparcia dziennego - świetlica opiekuńczo – wychowawcza, zlokalizowana w Nowej Dębie przy ul. Kościuszki 110.

Celem głównym projektu jest zwiększenie dostępu do wsparcia w zakresie usług społecznych dla 15 dzieci, w wieku 7-15 lat (8K,7M) z rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z Gminy Nowa Dęba.

Celem funkcjonowania nowo utworzonej placówki jest zapewnienie opieki dzieciom w ramach zajęć opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnych, wzrost kompetencji kluczowych poprzez realizację dodatkowych zajęć rozwijających oraz poprawa funkcjonowania rodzin poprzez wsparcie ich w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Zakres projektu obejmuje:

- 1) uruchomienie i prowadzenie placówki wsparcia dziennego,
- 2) realizacja dodatkowych zajęć rozwijających kompetencje kluczowe (np. robotyka, lego, gry logiczne, zajęcia sportowe, zajęcia umuzykalniające, teatralne itp.),
- 3) zajęcia wakacyjne tzw. wakacje z eksperymentem prowadzone w formie interaktywnej, z prezentowaniem doświadczeń,
- 4) indywidualna diagnoza potrzeb uczestników Projektu.

W wyniku realizacji projektu nastąpi:

- 1) zwiększenie dostępności usług społecznych w zakresie wsparcia rodziny w formie nowo utworzonej placówki wsparcia dziennego,
- 2) u uczestników Projektu podniesione zostaną min. 2 z 8 kompetencji kluczowych,
- 3) rodziny uzyskają wsparcie w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawcze.

Harmonogram na grudzień 2021 zakładał:

- 1) utworzenie i funkcjonowanie świetlicy – IX.2021 r. – III.2023 r.,
- 2) wykonanie adaptacji pomieszczeń,
- 3) zakup wyposażenia oraz materiałów i pomocy dydaktycznych,
- 4) rekrutacja 15 dzieci (7-15 lat),
- 5) wybór personelu, który zostanie zaangażowany do realizacji projektu nowoutworzonej świetlicy,
- 6) przeprowadzenie wyboru realizatora dodatkowych zajęć rozwijających kompetencje.

Zadania zostały zrealizowane. Zajęcia w świetlicy uruchomiono od stycznia 2022 r.

Placówka doskonale wpisuje się w ofertę pomocową dla nowodębskich rodzin oraz uzupełnia bazę realizatorów programu, podobnie jak utworzony 8 stycznia 2021 r. „**Klub Senior +**” – aktywizacja społeczna seniorów (zajęcia prowadzone dla 10 osób od 1 lutego 2021 r. – przez instruktora terapii zajęciowej, warsztaty plastyczne, techniczne, kulinarne) zajęcia zwiększające samodzielność, rozwijające zainteresowania, kształtujące przynależność do grupy. Seniorzy nawiązują znajomości, dzielą się doświadczeniem, odkrywają swoje pasje i możliwości, czy też **Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży** działająca w strukturach SPZZOZ od lipca 2021 r.

Dane ilościowe i jakościowe, zawarte w corocznych raportach z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w poszczególnych latach pozwoliły ocenić stan i efektywność realizowanych dotąd działań, wskazały nowe kierunki na lata kolejne. Zebrane informacje potraktowano jako źródło danych wyjściowych i punkt odniesienia, dla stawiania nowych celów w tworzonej programie na lata 2022 - 2024. Zadania przyjęte do realizacji w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024, są zbieżne z kierunkami działań, przyjętymi w strategii rozwiązywania problemów społecznych na szczeblu gminy i powiatu oraz innych aktach prawnych regulujących pomoc dziecku i rodzinie. Obligują wszelkie instytucje i służby do aktywnego podejmowania działań na rzecz pomocy rodzinie.

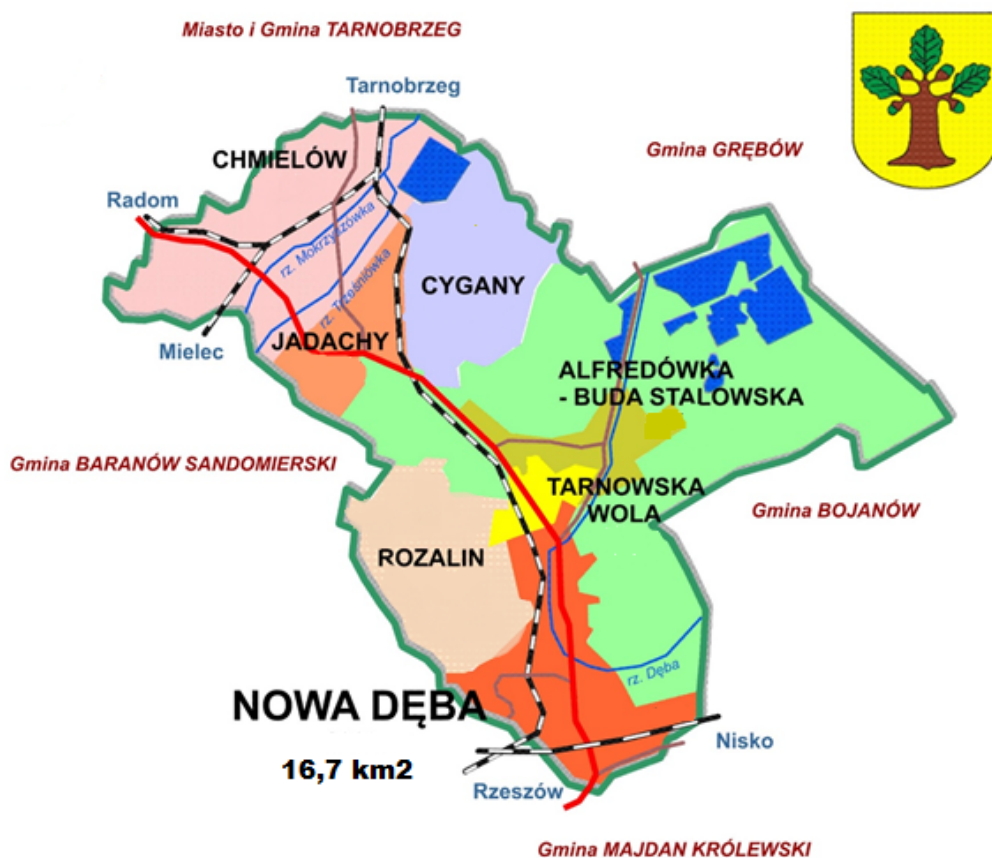
I. DIAGNOZA SPOŁECZNO – DEMOGRAFICZNA Z ANALIZĄ SWOT

Miasto i Gmina Nowa Dęba położona jest w południowo - wschodniej Polsce, w rozwidleniu rzek Wisły i Sanu, w północno - zachodnim obszarze województwa podkarpackiego, na terenie powiatu tarnobrzegskiego. Od północy graniczy z miastem Tarnobrzeg, od wschodu z gminą Grębów, od południa z gminą Majdan Królewski (powiat kolbuszowski). Składa się z sześciu sołectw, czterech osiedli i miasta. Zajmuje łącznie powierzchnię 143,4 km² w tym 16,7 km² zajmuje miasto a 126,7 km² sołectwa.

Według stanu z miesiąca grudnia 2021 r. Miasto i Gminę Nowa Dęba zamieszkiwało łącznie 17 682 osoby. Z ogólnej liczby mieszkańców - 17 682 osoby - 10 744 to osoby zamieszkujące teren miasta (115 os. z pobytem czasowym), natomiast 6 938 to mieszkańcy z terenów gminnych (62 os. z pobytem czasowym).

Liczba aktualnych mieszkańców urodzonych w latach 2019 – 2022 (stan na 28.03.2022 r.) to 405 dzieci. W porównaniu do lat 2016 – 2018 – 582 dzieci, nastąpił spadek w liczbie urodzeń. Podobnie jak w całym kraju, również w gminie Nowa Dęba w ostatnich latach obserwuje się zjawisko spadku liczby mieszkańców, lokalne społeczeństwo starzeje się, wzrasta liczba rodzin niepełnych, co jest niejednokrotnie skutkiem migracji zarobkowych i rodzi problem „euro sieroctwa”. Zjawiska te niekorzystnie wpływają na sytuację rodziny, mogą wiązać się obniżeniem poczucia znaczenia i wartości rodziny oraz generować problemy charakterystyczne dla współczesnych rodzin.

(źródło: dane UMiG Nowa Dęba stan na 31.12.2021r. i 28.03.2022r., oraz https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Nowa_Deba#dane-demograficzne)

Rys. 1. Położenie geograficzne Miasta i Gminy Nowa Dęba

Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Aktualna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy na lata 2021– 2027, - Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2021 i prace nad aktualnym, funkcjonowanie ZI ds. Przeciwdziałania Przemocy, - Aktualny Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 - 2025, funkcjonowanie GKRPA, - Aktualny Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Tarnobrzeskim na lata 2021 – 2023 - kompetentna i stale doskonaląca się kadra pomocy społecznej, - otwartość UMiG oraz MGOPS w Nowej Dębie na współpracę ze środowiskiem lokalnym, - dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników socjalnych, asystentów rodzin, pedagogów szkolnych, - realizacja przez JST licznych programów profilaktycznych, - dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych dla rodzin z dziećmi, osób starszych, niepełnosprawnych, - dostępność do bezpłatnego poradnictwa prawnego, psychologicznego, - baza instytucji współpracujących z rodziną/ wspierających rodzinę z ofertą dla rodzin na terenie MiG oraz powiatu (UMiG, MGOPS, PPP, ŚDS, SOK, SOSiR, Policja, SPZZOZ, ZOL, DPS, PCPR w Tarnobrzegu, Sąd Rejonowy w Tarnobrzegu, COnD Skopanie), - funkcjonowanie na terenie MiG gminnych i prywatnych placówek oświatowych (żłobek/ przedszkola/ szkoły podstawowe z ofertą zajęć pozalekcyjnych), - Utworzenie i funkcjonowanie na terenie MiG Placówki Wsparcia Dziennego – świetlica wychowawcza „Sowa - Mądra Głowa” dla 15 dzieci w wieku 7 – 15 lat. - Utworzenie i funkcjonowanie na terenie MiG Klubu Senior + dla 10 uczestników, - funkcjonowanie na terenie MiG Szpitala Powiatowego, poradni specjalistycznych w tym PLU, PZP, - utworzenie i funkcjonowanie w strukturze SPZZOZ - PZP dla Dzieci i Młodzieży, - oferty sportowe i baza lokalowa (SOSiR basen kryty, boiska typu ORLIK, stadion), - dobre praktyki i współpraca instytucji/Parafii w celu wspierania nowodębskich rodzin, - solidarność i zaangażowanie mieszkańców w pomoc potrzebującym tj.: akcje i zbiórki charytatywne - aktywność harcerska na terenie MiG propagująca wartości patriotyczne, rodzinne, chrześcijańskie 	<ul style="list-style-type: none"> - wciąż niska świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny, pieczy zastępczej, - zbyt niska aktywność w zakresie tworzenia grup wsparcia / grup samopomocowych, - wiodące problemy z tyt. których przyznawana jest pomoc mieszkańcom gminy tj: długotrwała choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, - ograniczony dostęp do mieszkań socjalnych, - wciąż za mały dostęp do mieszkań dla rodzin, - niewystarczająca liczba placówek wsparcia dziennego w stosunku do potrzeb mieszkańców na terenie MiG, - brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, - bierna postawa rodziców i bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach dysfunkcyjnych, - wciąż niska świadomość rodziców w kwestiach edukacyjnych, - uzależnienie rodzin od korzystania z pomocy społecznej, - ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę. - brak rodzin wspierających.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - zmiana mentalności lokalnej społeczności w kwestii stereotypowego postrzegania rodzin dysfunkcyjnych, integracja lokalna - możliwość pozyskiwania środków z projektów unijnych, grantów na przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin zagrożonych, - utworzenie aktualnej mapy instytucji pomocowych, punktu poradnictwa specjalistycznego dla rodzin, - współpraca rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu własnych problemów życiowych, - pozyskiwanie środków zewnętrznych na poprawę dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, -wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę oraz organizacjami pozarządowymi, - skuteczna pedagogizacja rodziców, - zwiększenie środków finansowych w obszarze pomocy społecznej, edukacji i wychowania, - zwiększenie i zróżnicowanie bezpłatnych ofert kulturalnych. - zmniejszanie/ zapobieganie patologiom społecznym (przemoc, alkoholizm) -stworzenie możliwości do funkcjonowania rodzin wspierających/ grup wsparcia i samopomocowych, 	<ul style="list-style-type: none"> - ubożenie społeczeństwa i osłabianie się funkcji opiekuńczej rodziny, - zanikanie więzi rodzinnych i tradycji spowodowany stylem współczesnego życia, -wzrost kosztów utrzymania rodzin, - brak możliwości zaspokajania potrzeb mieszkaniowych rodzin, - brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny niewydolne wychowawczo, - rozszerzanie się zjawisk patologicznych, - ograniczanie środków finansowych na podnoszenie kwalifikacji przez specjalistów, - demotywacyjny charakter przyznawania świadczeń społecznych, wynikający z systemu prawa, - nierzadko ścisłe wymogi i kryteria zachowania standardów, co do zakładania dziennych ośrodków wsparcia, - ograniczone możliwości lokalowe/ prawne/ finansowe gminy. - dynamiczna sytuacja w kraju i na świecie (pandemia Covid-19, agresja Rosji wobec Ukrainy) utrudniająca realizację zadań

I.I. PROBLEM BEZROBOCIA

Pomimo otwarcia zagranicznych rynków pracy i związanej z tym faktem migracji zarobkowej, ważną kwestią społeczną dla naszej gminy pozostaje nadal bezrobocie. Z ogólnej liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tarnobrzegu na dzień 31.12.2021 r., 458 osób to mieszkańcy Miasta i Gminy Nowa Dęba (31.12.2020 r. – 502 os.).

Stanowi to 15,1 % wszystkich osób bezrobotnych będących w ewidencji PUP na koniec tego miesiąca (31.12.2020 r. – 15,6 %). Prawie 53 % tej liczby stanowiły kobiety – na koniec grudnia 2021 r. w ewidencji urzędu było ich 240 (31.12.2020 r. – 273 os., tj. 54,4 %).

Według stanu na 31.12.2021 r., 55 osób, tj. 12,0 % bezrobotnych z terenu Miasta i Gminy Nowa Dęba posiadało prawo do zasiłku (31.12.2020 r. – 89, tj. 17,7 %).

Większość bezrobotnych mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Dęba to osoby, które pracowały przed rejestracją – 418, co stanowi 91,3 % ogółu (31.12.2020 r. – 442, tj. 88,0 %).

Spośród osób bezrobotnych z terenu Miasta i Gminy Nowa Dęba figurujących w ewidencji urzędu na dzień 31.12.2021 r., 186 osób to mieszkańcy terenów wiejskich. Stanowią oni 40,6 % ogółu (31.12.2020 r. – 207, tj. 41,2 %).

Ponadto w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnobrzegu wśród bezrobotnych mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Dęba znajdowały się: 242 osoby długotrwale bezrobotne, tj. 52,8% (31.12.2020 r. – 215, tj. 42,8%); 112 osób do 30 roku życia, tj. 24,5% (31.12.2020 r. – 140, tj. 27,9%); w tym 55 osób do 25 roku życia, tj. 12,0% (31.12.2020 r. – 77, tj. 15,3%) 132 osoby powyżej 50 roku życia, tj. 28,8% ogółu (31.12.2020 r. – 122, tj. 24,3% ogółu); 35 osób niepełnosprawnych, tj. 7,6% ogółu (31.12.2020 r. – 29, tj. 5,8% ogółu).

Na koniec grudnia 2021 r., w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku, liczba bezrobotnych w Mieście i Gminie Nowa Dęba spadła o 41.

Wprowadzone w ubiegłym roku ograniczenia w funkcjonowaniu poszczególnych sektorów gospodarki związane z epidemią SARS-CoV-2 skutkowały zmianami na lokalnym rynku pracy. Jeszcze pod koniec 2021 r. Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu, od momentu wystąpienia pierwszych przypadków koronawirusa, notował wzrost liczby bezrobotnych o ponad 8%. Obecnie wzrost ten utrzymuje się na poziomie około 2%. Według stanu na 31 grudnia 2021 r. w ewidencji urzędu znajdowały się 3034 osoby bezrobotne, z czego 1559 to kobiety. W porównaniu do stanu sprzed roku liczba bezrobotnych kobiet spadła o 8%. Na koniec grudnia stanowiły one 51% ogółu bezrobotnych. Od początku roku zarejestrowało się 3884 bezrobotnych, z czego 18% to osoby zarejestrowane po raz pierwszy. Liczba nowych rejestracji jest o 374 osoby mniejsza niż w ubiegłym roku. Liczba wyrejestrowań wzrosła o 262 i na koniec wynosiła 4063 osoby. Wzrosła liczba wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej. Do końca grudnia 2021r. zgłoszono 2584 oferty. W porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego, liczba ta zwiększyła się o 923, tj. o 56%. W ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wyszczególniono grupy osób uznane za będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. W końcu grudnia 2021 r. taki status posiadało 2545 osób, tj. 84% ogółu bezrobotnych. Najliczniejszą grupę tworzyli: długotrwale bezrobotni – 1682 osoby, tj. 55% ogółu zarejestrowanych, bezrobotni powyżej 50 roku życia – 839 osób, tj. 28% ogółu zarejestrowanych, bezrobotni do 30 roku życia – 687 osób, tj. 23% ogółu zarejestrowanych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2021r. do Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnobrzegu wpłynęło ponad 7,5 tys. wniosków o wsparcie w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej. Łączna kwota dofinansowań, pożyczek i dotacji wyniosła 44,8 mln zł.

(Źródło: Informacja o stanie i strukturze bezrobocia na lokalnym rynku pracy- stan na 31.12.2021 r. Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu)

I.II. PRZYCZYNY KORZYSTANIA ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ

Z ogólnej liczby 17 682 mieszkańców (na dzień 31.12.2021 r.) zamieszkujących teren MiG Nowa Dęba, z różnych form pomocy oraz świadczeń pomocy społecznej, wypłacanych przez MGOPS w Nowej Dębie w ramach budżetu Wojewody i Gminy skorzystało w roku 2021 - 419 rodzin (w których jest 824 osoby) i tak;

- 1) w ramach zadań własnych gminy: 400 rodzin (775 osób w rodzinach),
- 2) w ramach zadań zleconych gminie: 23 rodziny (61 osób w rodzinach).

Z ogólnej liczby rodzin objętych pomocą (419 rodzin):

- 1) 331 rodzin (676 osób w rodzinach) otrzymało pomoc w formie świadczeń pieniężnych,
- 2) 195 rodzin (427 osób w rodzinach) zostało objętych pomocą w formie świadczeń niepieniężnych,
- 3) 141 rodzin otrzymało pomoc wyłącznie w postaci pracy socjalnej, w szczególności poradnictwa specjalistycznego: prawnego, psychologicznego, socjalnego.

Usługami opiekuńczymi objętych zostało: 93 osoby

- 1) 70 osób - w ramach zadań własnych (opiekunki środowiskowe),
- 2) 23 osób - w ramach zadań zleconych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (opiekunki specjalistyczne).

Łącznie wykonano 13 246 godzin świadczeń usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania podopiecznych.

Ośrodek przyjął 1 340 zgłoszeń w sprawach udzielenia pomocy oraz świadczeń wypłacanych przez MGOPS w Nowej Dębie. Zostało wydanych 1 733 decyzji administracyjnych, z tego: 1 731 pozytywnych, 2 – negatywne.

Tabela nr 1. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2019 - 2021

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin 2019	Liczba rodzin 2020	Liczba rodzin 2021
Długotrwała choroba	378	357	323
Bezrobocie	158	148	146
Niepełnosprawność	281	254	237
Ubóstwo	130	108	100
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego w tym:	61	58	62
- rodziny niepełne	38	38	41
- rodziny wielodzietne	23	19	21
Potrzeba ochrony macierzyństwa	30	25	31
Alkoholizm	34	34	35
Przemoc w rodzinie	5	10	6
Zdarzenia losowe	5	3	1
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	5	3
Narkomania	2	3	2
Bezdomność	11	13	17

(Źródło: Sprawozdania z działalności MGOPS w Nowej Dębie, stan na 31.12.2019r., 31.12.2020r., 31.12.2021r.)

Analizując wskaźniki dotyczące udzielania pomocy społecznej, można zauważyć, że najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc w 2021 roku były: długotrwała choroba (323 rodzin), niepełnosprawność (237 rodzin), bezrobocie (146 rodzin), i ubóstwo (100 rodzin).

Istotny problem społeczny w obszarze realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny stanowi bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. O ile bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych oraz potrzeba ochrony macierzyństwa znajdują się na środkowych pozycjach statystyki powodów przyznawania pomocy społecznej, to traktowane są przez służby społeczne priorytetowo, gdyż dotyczą najsłabszej grupy społecznej jaką są kobiety i dzieci. Dane zawarte w powyższej tabeli wskazują zatem na realnych odbiorców działań zaplanowanych w niniejszym programie.

Nie można wykluczyć faktu, że większość rodzin cechuje wielopropblemowość, która wynika najczęściej z nawarstwiania się jednocześnie wielu zjawisk tj: ubóstwo, niepełnosprawność, alkoholizm, przemoc, bezrobocie. Długotrwały stres i pozostawanie bez pomocy w trudnej sytuacji życiowej rodzi frustrację i utrwala dysfunkcje rodzin, które wyrażają się w niezaradności w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych. Konkretnie zadania pomocowe winny się skupić przede wszystkim na wielopłaszczyznowym i zindywidualizowanym wspieraniu rodziny na drodze wychodzenia z kryzysu.

Tabela nr 2. Zjawisko przemocy domowej w latach 2019 - 2021

Lata	Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”		Liczba spotkań Grup Roboczych	Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy
	Ogółem	Liczba rodzin na rzecz których podejmowano działania		
2019	20	46 (w tym 8 z dziećmi)	104	5
2020	21	34 (w tym 14 z dziećmi)	67	2
2021	31	44 (w tym 12 z dziećmi)	103	4

(źródło: opracowanie własne na podstawie danych w sprawozdawczościach rocznych 2019-2021 Zespołu Interdyscyplinarnego w MGOPS)

W 2021 r. do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 35 „Niebieskich Kart”. Ze względu na rosnące zjawisko przemocy fizycznej i psychicznej, nie znajdującej swego źródła tylko w rodzinach z obniżoną sprawnością bytową i materialną (coraz częściej problem dotyka rodzin pełnych, dobrze sytuowanych materialnie, ludzi wykształconych oraz ludzi w podeszłym wieku) niewątpliwie wskazane jest dalsze podejmowanie działań przede wszystkim profilaktycznych i wspomagających na rzecz rodzin. Zwiększa się liczba rodzin, w których procedura Niebieskiej Karty wszczynana jest po raz kolejny. Z doświadczenia pracowników MGOPS w Nowej Dębie, którzy z racji pełnionych obowiązków są w swej profesji pierwszymi diagnostami środowisk rodzinnych wynika, iż mimo stale podejmowanych i realizowanych dotychczas działań pomocowych na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, potrzeby zintegrowanych form pomocy w tym kierunku wciąż ewoluują. Zmiany społeczno – ekonomiczne, zmieniający się styl życia, wartości, niejednokrotnie obok stwarzania rodzinie wachlarza możliwości, paradoksalnie dezorganizują lub osłabiają podstawowe role i funkcje rodziny, dlatego też istnieje stała, realna potrzeba monitorowania sytuacji rodzin i budowania nowych projektów pomocowych, dostosowanych do aktualnych potrzeb.

I.III. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Obowiązek, o którym mowa w w/w ustawie, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Gmina Nowa Dęba formę pomocy asystenta rodziny wprowadziła w 2012 roku, w ramach rządowego programu pn. „Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej”. Początkowo zatrudniono 2 asystentów rodziny, w roku 2013 zatrudnienie wzrosło do 3 etatów – w tym 1 etat w ramach realizacji projektu systemowego POKL „Czas na aktywność w gminie Nowa Dęba” na lata 2013-2015, moduł I – asysta rodzinna. W latach 2015 – 2020 zatrudnionych było 3 asystentów rodziny. W roku 2021 pracę świadczyło 2 asystentów rodziny, których zatrudnienie zostało sfinansowane w 100 % (123 997, 83 zł) z budżetu własnego gminy. Asystenci realizowali pracę w wymiarze 40 godz. tygodniowo. Od roku 2016 asystenci świadczą pracę w ramach zadaniowego czasu pracy, udzielając podopiecznym pomocy i wsparcia elastycznie do potrzeb rodzin, również w godzinach popołudniowo - wieczornych.

Do głównych zadań asystenta rodziny należy przede wszystkim:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 13a) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);

- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 – Kierownikowi MGOPS Nowa Dęba;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249), lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Asystent powinien być dla rodziny czasowym oparciem, docelowo rodzina powinna stopniowo się usamodzielniać, by w przyszłości funkcjonować na poziomie co najmniej poprawnym zapewniając dzieciom właściwą opiekę lub móc ponownie przejąć opiekę nad własnym dzieckiem. Priorytetowym celem asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności, przeciwdziałanie konieczności umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Tabela Nr 3. Asystenci rodziny i ich podopieczni w latach 2019 – 2021

Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	Łączna liczba dzieci wychowujących się w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	Liczba asystentów rodziny prowadzących pracę z rodzinami objętymi wsparciem
2019	43	76	3
2020	40	85	3
2021	34	77	2

(źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w sprawozdawczościach rocznych 2019-2021 MGOPS)

Potrzeby w zakresie wsparcia rodzin stale rosną, dlatego też środowiska rodzinne są na bieżąco monitorowane i typowane do objęcia asystenturą rodzinną. Zgodnie z nowelizacją ustawy – Art.15. ust. 4 „liczba rodzin, z którymi jeden asystent może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15”.

Tabela Nr 4. Charakterystyka powodów zakończenia współpracy z rodzinami objętymi wsparciem asystenta rodziny w latach 2019 – 2021.

Powody zakończenia współpracy z rodzinami objętymi wsparciem asystenta rodziny	2019 Liczba rodzin	2020 Liczba rodzin	2021 Liczba rodzin
Osiągnięcie celów - Rodziny usamodzielnione	2	6	3
Zmiana metody pracy z rodziną	0	0	1
Zaprzestanie współpracy przez rodzinę	0	0	0
Brak efektów	0	0	0
Inne	4	4	2
RAZEM:	6	10	6

(źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w sprawozdawczościach rocznych 2019-2021 MGOPS)

Legenda:

1. Osiągnięcie celów – zakończenie współpracy następuje, gdy reintegracja przebiegała prawidłowo, rodziny w trakcie współpracy nabyły nowe kompetencje, ich sytuacja uległa znaczącej poprawie, rodziny poprawnie funkcjonują w środowisku, zapewniają dzieciom należytą opiekę, zabezpieczają potrzeby dzieci w sposób nie budzący zastrzeżeń, rodziny są usamodzielnione.
2. Zaprzestanie współpracy przez rodzinę – zakończenie następuje, gdy brak jest zgody rodziny na dalszą dobrowolną współpracę i ingerencję w jej życie, brak gotowości do współpracy, chęci i motywacji do zmiany obecnej sytuacji życiowej,

3. Zmiana metody pracy – następuje, gdy pracę z rodziną w szczególnych przypadkach przejmuje inna instytucja lub specjaliści np. kurator/ pracownik socjalny/ opiekun - przekazanie pracy z rodziną do innego ośrodka poza terenem gminy z uwagi na pobyt podopiecznych np. w Domu Samotnej Matki, szpitalu psychiatrycznym, itp.
4. Brak efektów – zakończenie współpracy następuje, gdy mimo nakładów pracy z rodziną z przyczyn zależnych i niezależnych od rodziny, brak jest możliwości utworzenia właściwych warunków do powrotu dzieci przebywających w pieczy zastępczej do środowiska rodziny biologicznej przy wsparciu asystenta rodziny.
5. Inne – przypadki nie mieszczące się w katalogu powyższych powodów/ tzw. zdarzenia losowe (śmierć podopiecznego, zmiana miejsca zamieszkania poza granice Polski, powiatu)

W przewadze rodziny, którym proponowano usługę w formie asystentury rodzinnej wyrażają dobrowolność współpracy, co pozwala na pozytywne ułożenie relacji pomagający-podopieczny i uzyskanie pożądaných efektów, tylko jedna rodzina została do współpracy zobligowana postanowieniem sądu. Jedna rodzina współpracuje w ramach ustawy „Za życiem”. W przewadze współpraca z rodzinami zakańczana jest z uwagi na osiągnięcie założonych celów, co świadczyć może o pozytywnych skutkach działalności asystentów w gminie. Na przestrzeni ostatnich 3 lat w pieczy zastępczej typu rodzinnego umieszczono 1 dziecko z terenu gminy. W przypadku gdy nie udaje się utrzymać integralności rodziny i dziecko zostaje umieszczone w środowisku zastępczym, zadaniem asystenta jest nadal pracować z rodziną biologiczną i współpracować z rodziną zastępczą, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Placówką opiekuńczo – wychowawczą, Domem Dziecka i Sądem na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

W trakcie roku 2021 z terenu MiG Nowa Dęba 18 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych:

- 1) 10 dzieci umieszczonych w 9 rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- 2) 6 dzieci umieszczonych w 2 rodzinach zastępczych zawodowych,
- 3) 2 dzieci umieszczonych w 2 rodzinach zastępczych niezawodowych.

Z tego tytułu gmina pokryła wydatki w kwocie 117 154,64 zł

4 dzieci pochodzących z terenu MiG Nowa Dęba przebywało w placówce opiekuńczo – wychowawczej i z tego tytułu gmina pokryła wydatki w kwocie 104 214, 53 zł.

W trakcie roku 2021 na terenie MiG Nowa Dęba funkcjonowało łącznie 13 rodzin zastępczych. Według danych zaczerpniętych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu w roku 2021 na terenie MiG Nowa Dęba wg stanu na 31.12. funkcjonowało łącznie 13 rodzin zastępczych.

II. PODSTAWY PRAWNE WARUNKUJĄCE PODJĘCIE DZIAŁAŃ W RAMACH REALIZACJI PROGRAMU

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz.483 z późn. zm.);
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka;
- 3) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1359);
- 4) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 969);
- 5) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 447);
- 6) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn.zm);
- 7) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249);
- 8) ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 z późn. zm.);
- 9) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy na lata 2021– 2027, przyjęta Uchwałą Nr XXXV/310/2021 z dnia 28 kwietnia 2021 r.
- 10) Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Tarnobrzeskim na lata 2021 – 2023 – przyjęty Uchwałą Nr XXV/191/2021 Rady Powiatu Tarnobrzeskiego z dnia 23 czerwca 2021 r.,
- 11)ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1744);
- 12)ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz.1329).

II. I. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 - 2024 będzie podobnie jak w latach ubiegłych, służył stwarzaniu możliwości do rozwoju lokalnej polityki prorodzinnej, uzupełniał strategię rozwiązywania problemów społecznych, korespondował z programami profilaktycznymi z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. Założeniem niniejszego programu jest kontynuacja i pogłębianie działań w kierunku rozwijania spójnego systemu wsparcia dla nowodębskich rodzin, w tym dotarcie z optymalnie najwcześniejszą, kompleksową pomocą do rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, borykających się z długotrwałą chorobą, niepełnosprawnością i innymi czynnikami determinującymi zagrożenie wykluczeniem społecznym. Wsparcie otrzymają również rodziny, którym ograniczono władzę rodzicielską przez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, w celu przywrócenia tym rodzinom zdolności do właściwego pełnienia w/w funkcji. Program zakłada realizację zadań założonych głównie w ustawie z dn. 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Miejszem realizacji programu będzie obszar Miasta i Gminy Nowa Dęba. Program będzie miał charakter otwarty. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Bardzo ważne jest zatem, aby możliwie jak najwięcej podmiotów i instytucji uczestniczyło w procesie wspierania rodziny.

CEL GŁÓWNY:

**Kontynuacja rozwijania spójnego systemu wsparcia dla nowodębskich rodzin.
Dotarcie z optymalnie najwcześniejszą, kompleksową pomocą do rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, borykających się z długotrwałą chorobą, niepełnosprawnością i innymi czynnikami determinującymi zagrożenie wykluczeniem społecznym.
Wsparcie rodzin w procesie reintegracji ich funkcji w celu odzyskania władzy rodzicielskiej i powrotu dzieci z pieczy zastępczej.**

Cel główny programu partnerzy zamierzają osiągnąć poprzez realizację celów szczegółowych i przypisanych im zadań prezentowanych w poniższej tabeli.

Zadania mają charakter otwarty (poglądowy) i wyznaczają jedynie kierunek podejmowanych działań. Realizatorzy programu mają zatem możliwość podejmowania licznych, kreatywnych działań - zmierzających do polepszenia sytuacji dzieci i rodzin zamieszkujących teren Miasta i Gminy Nowa Dęba.

CEL SZCZEGÓŁOWY I:

Zapewnienie rodzinom poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stabilizacji

Zadania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1. Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia (zasiłki, świadczenia, stypendia, dofinansowania do zakupu podręczników, pobytu w żłobku, realizacja rządowych programów skierowanych do rodzin min. tj. KDR, osób starszych, niepełnosprawnych, lokali socjalnych)	- Liczba rodzin/osób objętych wsparciem (świadczeniobiorców), - Liczba wniosków, - Liczba przyznanych, wypłaconych świadczeń, - Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych, - Liczba rodzin z KDR - Liczba realizowanych programów na rzecz rodzin/osób, - Liczba uczestników	2022 - 2024	- UMiG (właściwe referaty) - MGOPS - BOJS - sponsorzy/ darczyńcy
2. Pomoc w formie dożywiania dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych. Dożywianie w punkcie MGOPS	- Liczba dzieci korzystających z posiłków - Liczba osób korzystających z posiłku w punkcie	2022 - 2024	- MGOPS
3. Pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z dziećmi	- Liczba dzieci/ rodzin objętych wsparciem - Liczba godzin zrealizowanych świadczeń	2022 - 2024	- MGOPS
4. Zapewnienie dostępu do bezpłatnego	- Liczba osób/ rodzin objętych	2022	- UMiG

poradnictwa prawnego	poradnictwem, - Liczba udzielonych porad/ konsultacji - Zakres tematyczny spraw	- 2024	- MGOPS
5. Umożliwienie dzieciom z rodzin o niskich dochodach udziału w zorganizowanym wypoczynku letnim/ zimowym	- Liczba osób które wzięły udział w wypoczynku, - Liczba zorganizowanych wyjazdów	2022 - 2024	- UMiG - MGOPS - GKRPA
CEL SZCZEGÓŁOWY II: Kompleksowe wspieranie rodzin, zwłaszcza tych przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Promowanie społecznie akceptowanego modelu rodziny			
Zadania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1. Bieżąca weryfikacja potrzeb i problemów nowodębskich rodzin	- Liczba rodzin/ osób korzystających z różnych form pomocy społecznej, - powody przyznawania pomocy, - wywiady środowiskowe, - sygnały z instytucji partnerskich - analizy sprawozdawcze	2022 - 2024	- UMiG, - MGOPS, - ZI, - GKRPA, - Placówki Oświatowe, - PPP
2. Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny	- Liczba wniosków o objęcie rodzin wsparciem asystenta, - Liczba zatrudnionych asystentów, - Liczba rodzin/dzieci we współpracy z asystentem, - Liczba rodzin usamodzielnionych/ zreintegrowanych, - efekty pracy z rodzinami	2022 - 2024	- MGOPS, - SR, kuratorzy - instytucje partnerskie współpracujące na rzecz dziecka i rodziny
3. Prowadzenie Placówki Wsparcia Dziennego – pomoc w opiece i wychowaniu dziecka (funkcjonowanie świetlic szkolnych i klubo-świetlic popołudniowych)	- Liczba dzieci uczęszczających, - Liczba rodzin objętych wsparciem, - Liczba godzin zrealizowanych zajęć, - rodzaj prowadzonych zajęć i ich efekty,	2022 - 2024	- UMiG / MGOPS, - Kadra pedagogiczna świetlicy „Sowa Mądra głowa”, - kadra placówek oświatowych realizujących zajęcia świetlicowe „Klubik przy Zybury”, „EMKA”
4. Systemowe wsparcie rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej – podejmowanie czynności w ramach Niebieskiej Karty, realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy	- Liczba Niebieskich Kart, - Liczba osób/ rodzin objętych działaniami, - Liczba posiedzeń ZI, - Liczba posiedzeń Grup Roboczych, - Liczba interwencji, - sprawozdawczość z realizacji programu	2022 - 2024	- MGOPS – ZI, - Policja, - GKRPA, - Służba Zdrowia, - Placówki Oświatowe, SR - Kuratorzy
5. Zapewnianie specjalistycznej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom/rodzinom, podejmowanie działań	- Liczba rodzin/osób korzystających ze wsparcia: PPP, PZP, PLU, konsultacji	2022 -	- MGOPS – ZI, - GKRPA, - PPP,

profilaktycznych, organizowanie warsztatów edukujących i podnoszenie kompetencji społecznych rodzin	psychologicznych w MGOPS, - Liczba osób kierowanych do placówek wsparcia i GKRPA, - Liczba godzin zrealizowanej terapii/ poradnictwa, - Liczba zorganizowanych warsztatów/ zajęć/uczestników - rodzaje realizowanych programów profilaktycznych ich adresaci	2024	- PZP/PLU - Placówki oświatowe, - Policja/ dzielnicowi, - Instytucje partnerskie: PCPR
6. Integracja lokalnej społeczności i promowanie prawidłowego modelu rodziny przez upowszechnianie pozytywnych wzorców i wzmacnianie jej więzi (organizowanie pikników, imprez, happenigów) Poszerzanie bezpłatnej oferty na zagospodarowanie czasu wolnego dla rodzin i dzieci (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej,)	- Liczba i rodzaj zorganizowanych imprez, pikników, wydarzeń, - Liczba osób/rodzin które wzięły udział w imprezach, - Liczba przeprowadzonych akcji, zbiórek, - Liczba i rodzaj działających/ utworzonych ofert	2022 - 2024	- Wszyscy realizatorzy programu, instytucje partnerskie, - Związki Wyznaniowe, sponsorzy
7. Stwarzanie warunków do funkcjonowania grup wsparcia i samopomocowych, oraz funkcjonowania rodzin wspierających	- rodzaj podjętych działań, - Liczba utworzonych grup - Liczba spotkań, - Liczba wniosków o ustanowienie rodziną wspierającą, - Liczba ustanowionych rodzin wspierających, - wyniki badania ankietowego dot. potrzeb i tematyki w w/w zakresie, - wyznaczone miejsca do aktywności	2022 - 2024	- UMiG, - MGOPS / Klub Senior +, - SOK
CEL SZCZEGÓŁOWY III:			
Wspieranie systemu pieczy zastępczej w sytuacji umieszczenia w nim dziecka oraz podejmowanie interdyscyplinarnych działań w celu powrotu dzieci do rodzin/ zmniejszenia liczby dzieci przekazywanych do pieczy zastępczej			
Zadania	Wskaźniki	Termin realizacji	Realizatorzy
1. Zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie kosztów związanych z pobytem dzieci pochodzących z terenu MiG Nowa Dęba, a przebywającym w różnych formach pieczy zastępczej	- Liczba dzieci umieszczanych/ przebywających w pieczy zastępczej typu rodzinnego/ instytucjonalnego - Wysokość poniesionych wydatków i przeznaczonych środków przez gminę na częściowe pokrycie kosztów pobytu dzieci w różnych formach pieczy zastępczej	2022 - 2024	- UMiG / MGOPS - Powiat - PCPR-y, - Rodziny biologiczne.
2. Udział w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej różnego typu i współpraca z ich członkami, w celu powrotu dziecka na łono rodziny biologicznej	- Liczba posiedzeń zespołów/ spotkań (w tym online, telefonicznie) - Liczba sporządzanych opinii o rodzinach/ dzieciach - Liczba dzieci/rodzin podlegających ocenie, objętych wsparciem, - Liczba dzieci które wróciły	2022 - 2024	- MGOPS – asystenci rodzin, pracownicy socjalny, - PCPR-y, - Rodziny biologiczne, zastępcze, - Placówki opiekuńczo –

	do rodzin naturalnych zreintegrowanych wychowawczo		wychowawcze różnego typu - Kuratorzy sądowi
3. Analizowanie sytuacji dzieci i rodzin zagrożonych kryzysem – działania prewencyjne (przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej) jak i stwarzanie warunków do ich powrotu	- Liczba rodzin/ dzieci objętych wsparciem/ monitoringiem, - Liczba interwencji, - Liczba konsultacji, porad, spotkań	2022 - 2024	- MGOPS (pracownicy socjalni, asystenci rodziny, Zespół Interdyscyplinarny), - Policja, - GKRPA - Placówki Oświatowe, Pedagogzy, Kuratorzy

II.II. ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 są rodziny zamieszkujące teren Miasta i Gminy Nowa Dęba, a w szczególności te, które z różnych przyczyn przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, borykające się z problemem uzależnień, przemocy, długotrwałej choroby, ubóstwem, brakiem zatrudnienia - a więc zagrożone wykluczeniem społecznym, jak i rodziny, którym władza rodzicielska została odebrana lub ograniczona poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej, zastosowanie nadzorów kuratorskich.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony praw i wolności, oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane są w głównej mierze właśnie bezrobociem, niezaradnością życiową, uzależnieniami. Brak wpojenia pożądanym norm społecznym, wielopropblemowość, przyczyniają się do powstania znacznych deficytów rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach i utrwalają patologiczne wzorce funkcjonowania.

Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi m.in. do niepowodzeń szkolnych, izolacji społecznej, depresji, wchodzenia w konflikty z prawem.

Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin, jest priorytetem i największym zyskiem dla społeczności lokalnej w każdej sferze życia, dlatego też niniejszy program, skierowany jest również do przedstawicieli instytucji, służb samorządowych oraz organizacji pozarządowych, pracujących na rzecz dzieci i rodzin. Winien on rozbudzać potrzebę doskonalenia zawodowego służb pomocowych, poszukiwania innowacyjnych rozwiązań sytuacji problemowych i form wspierania rodziny.

II. III. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Głównym koordynatorem realizacji w/w Programu jest z upoważnienia burmistrza MiG Nowa Dęba - MGOPS w Nowej Dębie realizujący działania we współpracy takich podmiotów i instytucji jak:

- 1) Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba (właściwe referaty);
- 2) Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy,
- 3) Klub Senior + w Nowej Dębie,
- 4) Placówka Wsparcia Dziennego – Świetlica „Sowa Mądra Głowa” w Nowej Dębie,
- 5) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Nowej Dębie;
- 6) Komisariat Policji w Nowej Dębie;
- 7) Miejsko – Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowej Dębie;
- 8) Samorządowy Ośrodek Sportu i Rekreacji w Nowej Dębie;
- 9) Samorządowy Ośrodek Kultury w Nowej Dębie;
- 10) placówki oświatowe, świetlice szkolne (w tym klubo – świetlice popołudniowe przy SP Nr 2 i ZPO) na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba;
- 11) Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Nowej Dębie, w tym poradnie specjalistyczne, w szczególności Poradnia Leczenia Uzależnień, Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży;
- 12) stowarzyszenia, kluby sportowe działające na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba;

- 13) Parafie Rzymsko – Katolickie na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba;
- 14) organizacje pozarządowe działające na rzecz wspierania rodziny na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba; osoby prywatne, sponsorzy.

Institucje partnerskie spoza terenu MiG Nowa Dęba pomocne w realizacji programu:

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu;
- 2) Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Tarnobrzegu;
- 3) Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu.

III. PROGNOZOWANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- 1) Wzmocnienie i poprawa bezpieczeństwa socjalnego rodzin / szeroko rozumiane polepszenie sytuacji dziecka w rodzinie,
- 2) zahamowanie wzrostu liczby dzieci kierowanych do różnych form pieczy zastępczej,
- 3) zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, aktywizacja społeczna rodziców,
- 4) ograniczenie patologii społecznej, przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, alkoholizmowi,
- 5) objęcie profesjonalną, kompleksową pomocą dzieci i rodzin ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- 6) stworzenie możliwości do funkcjonowania rodzin wspierających/ grup wsparcia i samopomocowych,
- 7) Polepszenie sytuacji szkolno-wychowawczej i funkcjonowania w zakresie kompetencji społecznych dzieci korzystających z PWD, klubo – świetlic profilaktycznych,
- 8) Nawiązanie współpracy Klubu Senior + z PWD – wymiana doświadczeń, czerpanie z wzorców wielopokoleniowych,
- 9) wykreowanie w środowisku lokalnym pozytywnego obrazu i wzorca funkcjonowania rodziny, oraz wrażliwości na problemy rodzin, poprzez podejmowane działania profilaktyczne promujące wartości rodzinne,
- 10) efektywniejsze wykorzystanie zasobów gminnych, zwiększenie aktywności organizacji i instytucji działających na rzecz rodziny,
- 11) integracja nowodębskich rodzin, solidarność w niesieniu pomocy potrzebującym.

IV. MONITORING, EWALUACJA I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

W celu sprawdzenia na ile Program został zrealizowany i jaki jest wynik podjętych przedsięwzięć (czy i w jakim stopniu program osiąga założone cele), niezbędne jest prowadzenie monitoringu i dokonywanie ewaluacji. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji jak i planowanie/doskonalenie dotychczas ustalonych działań.

Monitoring realizacji programu prowadzony będzie przez jego koordynatora, tj. Miejsko–Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Dębie. Polegał będzie na gromadzeniu informacji, dotyczących stopnia i poziomu wykonanych zadań w ramach programu (uzyskanych od podmiotów uczestniczących w jego realizacji sprawozdaniach i obserwacjach własnych). Koordynator programu odpowiedzialny jest za opracowanie i wdrożenie modeli przepływu informacji między ośrodkiem a współrealizatorami programu. Pozyskane informacje pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie.

Ewaluacja będzie miała na celu uzyskanie informacji, czy osiągnięto zakładane rezultaty oraz czy i w jakim stopniu pozwoliły one na realizację wyznaczonych celów programu. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń.

Raport z ewaluacji i monitoringu programu, sporządzany będzie po zakończeniu każdego roku kalendarzowego i przedkładany Radzie Miejskiej w Nowej Dębie w terminie do 31 marca wraz ze sprawozdaniem z działalności M-GOPS w Nowej Dębie. Ostateczne efekty zostaną przedstawione po zakończeniu okresu realizacji Programu (tzw. podsumowanie realizacji).

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 będą środki własne realizatorów oraz środki pozyskane z zewnątrz (granty, środki unijne, sponsorzy).